

ĎÁBLÍK

Elektronický zpravodaj pro členy a přátele Cally • Číslo 242 • Vychází 29. února 2024

Milé čtenářky, milí čtenáři,

když vláda oznámila, že prodlouží rozhodování o tendru na pátý dukovanský reaktor a zároveň požádá uchazeče o stavbu o závaznou nabídku celkem až čtyř reaktorů, bylo to pro mnohé překvapení. Zvláště pak, že už nebude žádána firma Westinghouse, která nechtěla jít do rizika dalšího bankrotu placením překročených nákladů. Zbývající uchazeče francouzskou EDF a korejskou KHNP spojuje, že ani jedna typ reaktoru, který nabízí pro Česko, ještě nepostavila. Bude to první stavba tohoto reaktoru na světě. Zpoždění a zdražení tedy v podstatě jisté.

Konečně řadě lidí dochází, o jak velkých penězích a jakém zadlužení dalších generací Fialova vláda rozhoduje a že nepůjde o pouhých 160 miliard korun za reaktor, jak se dlouho tradovalo. Rozhodne-li se vláda opravdu objednat po dvou reaktorech pro Dukovany a pro Temelín, bude muset říci, z čeho ty skoro dva biliony zaplatit. Vždyť je to objem ročního státního rozpočtu České republiky. A zde přichází skutečné překvapení pro všechny – teprve vznikne pracovní komise, která nějaký návrh do konce roku předloží.

Jisté je jedno, výsledkem bude obrovský účet pro daňové poplatníky, a pokud někdy po roce 2040 reaktory začnou dodávat elektřinu, bude drahá a bude zatěžovat účty za elektřinu dalších třicet, ale také možná šedesát let. Ruku v ruce s tak obří investicí půjde šetření v sociální oblasti, v investicích do vzdělání, dopravních staveb, transformace energetiky, obraně atd., kterak upozornilo Ministerstvo financí a jak v televizní debatě řekl Miroslav Kalousek, mohou se zvednout i daně.

No jo, jenže je tu ještě plán na dalších deset (ne)malých modulárních reaktorů, které chce stavět ČEZ a potenciální zájem mají i další investoři. Ovšem jen za předpokladu využití stejné vládní finanční podpory, jako na ty velké. Technologie těchto reaktorů ještě nejsou komerčně dostupné, ale většina dostupných analýz říká, že jejich cena na jednotku výkonu bude přinejlepším stejná, jako u těch velkých. Takže k 4 800 MW velkých reaktorů za dva biliony korun by mohlo přibýt 3 000-4 700 MW modulárních za další dva biliony. To vypadá skutečně, že jaderný sen se rozplyne při nárazu na ekonomickou realitu.

Český daňový poplatník však nebude hradit jen biliony do reaktorů, nýbrž i řadu dalších souvisejících nákladů. Patří k nim také desítky dopravních staveb, o jejichž financování rozhodla vláda. Nepřímá dotace firmě ČEZ má stát do roku 2034 celkem 13,54 miliardy korun. Jak se již stalo neblahým zvykem, navzdory proklamacím vlády i některých koaličních stran o transparentnosti, materiál nebyl avizován v programu vlády, ani v jeho dodatku a byl přinesen ministrem Kupkou až na jednání.

I to je jeden z efektů atomového státu, tedy země, která vsadila svoji budoucnost na jadernou energetiku a kde bude posilovat moc státu i firem, které se točí kolem jaderného byznysu.

Edvard Sequens

V OBSAHU TAKÉ NAJDETE

Velký den pro přírodu	str. 3-4
Úložiště navzdory lidem	str. 6-7
Pozvánky na akce	str. 21-23

Horší než dotace před rokem 2023. Evropská komise navrhla ještě větší oslabení podpory biodiverzity. Ministerstvo zemědělství přizvukuje.

Evropská komise přišla aktuálně s návrhem pro rok 2024 ještě více oslabit základní ekologickou podmínku zemědělských dotací vytvářet plochy pro přírodu. Některým členským státům totiž první návrh nepřišel dostatečný. Místo vykazování původně navrhovaných 7 % tzv. “neprodukčních” ploch včetně produkčních variant (plodin vázajících dusík, meziplodin) by tak mohli zemědělci vykazovat jen 4 %, přičemž plocha meziplodin by se navíc počítala trojnásobně oproti dřívějšímu. Podmínka by tak byla ještě slabší než tzv. greening z minulého období Společné zemědělské politiky (SZP), který odborné studie potvrdily jako neúčinný. Současná podmínka DZES 8 přitom nyní vyžaduje 7 % ploch, přičemž produkční varianty mohly tvořit max. 4 % a zbylá 3 % musela být vyhrazena pro krajinné prvky, nektarodárné či zelené úhory nebo ochranné pásy.

Ministerstvo zemědělství navrhuje výjimku využít, a to nejen pro podmínku DZES 8, ale i pro “základní ekoplatbu”, za kterou zemědělci dostávají peníze specificky za jasný environmentální přínos navíc. Ministerstvo pro ni navrhuje podíl ploch včetně produkčních variant jen o 1 %

vyšší než v DZES 8, tedy 5 %. Návrh dnes projednal Monitorovací výbor Strategického plánu SZP, z 28 přítomných členů byli proti 4 - všichni ekologičtí aktéři včetně Ministerstva životního prostředí.

Ekologické organizace vyjádřily nesouhlas již s prvním návrhem Evropské komise a ministerstva zemědělství otevřeným dopisem ministrům Výbornému a Hladíkovi. Nový návrh považují za zcela nepřijatelný. Ještě více než předchozí návrh může mimo jiné významně oslabit motivaci zemědělců vstupovat do dalších, přínosnějších ekologických opatření, jako je tzv. prémiová ekoplatba nebo biopásy. Skutečný dopad výjimky do zemědělské praxe v tomto roce přitom není jasný. Dle ministerstva byly totiž tzv. zelené úhory, kterými zemědělci nejčastěji plnili původní podmínku 3 %, v roce 2023 zakládány jako dvouleté a budou muset zůstat na poli i tento rok, jinak bude zemědělec sankcionován.

Martin Rexa z Hnutí DUHA, řekl: „Kroky Evropské komise i ministerstva zemědělství jsou chybným krokem a nedávají smysl. Kvůli dopadům klimatických katastrof v EU, kterými

komise mimo jiné svůj krok odůvodňuje, oddalujeme opatření na adaptaci krajiny na klimatické katastrofy. Skutečné problémy zemědělců to nevyřeší, a naopak již v blízké budoucnosti prohloubí.”

Václav Zámečník z České společnosti ornitologické řekl: „Stávající uvolnění podmínek pro získání dotací popírá všechny dosavadní kroky a proklamace na evropské i národní úrovni. Problematické přitom není tolik v reálném dopadu na krajinu, kam se podle všeho promítne jen minimálně, ale spíše ze strategického hlediska. Evropská zemědělská krajina potřebuje zlepšit svoji ekologickou stabilitu, ale ústupky tohoto typu naznačují, že zodpovědné instituce to jako skutečný problém stále nevnímají.”

Alžběta Procházková z WWF řekla: „Evropská komise přinesla v posledních letech řadu návrhů a požadavků, které měly potenciál promítnout se pozitivně do evropské krajiny. Z mnohých teď ale postupně ustupuje, což je smutná zpráva. Ohrožuje to nejen životní prostředí a zemědělství Evropy, ale i hodnoty, které chtěla Evropa předkládat světu jako inspiraci.”

Tiskový komentář nevládních organizací

Velký den pro přírodu. Evropský parlament schválil Nařízení na obnovu přírody

Evropský parlament dnes pohodlnou většinou (329 pro/275 proti) schválil definitivní podobu Nařízení o obnově přírody (Nature Restoration Law). Právní normu ještě musí schválit členské státy, to se však již považuje spíše za formalitu. Příprava plánů, které mají zajistit obnovu významných ekosystémů včetně řek, lesů, zeleně ve městech a zemědělské krajiny, se tak v členských zemích může rozběhnout naplno.

Nařízení na obnovu přírody je zásadní milník v ochraně přírody, první svého druhu. Jeho hlavní myšlenkou je, že k zastavení krize biodiverzity a klimatu již nestačí přírodu pouze chránit, ale je potřeba ji aktivně obnovovat tam, kde byla narušena. Obsahuje cíle pro zlepšení ekosystémů, které nejen zaručují pestrou a bohatou krajinu, ale jsou klíčové také pro zvýšení odolnosti vůči klimatické změně i pro její zmírnění. Patří mezi ně například posílení zásoby uhlíku v minerálních půdách nebo zvýšení počtu krajinných prvků s vysokou rozmanitostí na zemědělské půdě.

Nevládní organizace oceňují, že tak Evropský parlament učinil i ve vypjaté atmosféře útoků proti environmentální legislativě před evropskými volbami. Ve skutečnosti totiž obnova přírody zajistí dlouhodobou prosperitu celé společnosti, včetně zemědělců, lesníků a dalších profesí, které jsou na fungující přírodě závislé.

Potěšující je i to, že pro obnovu přírody hlasovali poslanci napříč politickým spektrem. Potvrzuje to skutečnost, že zdravou přírodu potřebujeme všichni bez rozdílu. Je třeba poděkovat i těm českým europoslancům a europoslankyním, kteří pro zákon zvedli ruku, a to v některých případech i proti doporučení jejich evropské frakce.

Evropská komise poprvé zveřejnila návrh nařízení 22. června 2022. Nyní, po více než roce a půl vyjednávání a debat, má zákon svou finální verzi, s cílem udělat Evropu odolnější a zdravější.

České ministerstvo životního prostředí již před tímto rozhodujícím hlasováním svolalo pracovní skupiny k jednotlivým tématům obnovy přírody, jako jsou lesy, zemědělská krajina nebo řeky. V nich budou zástupci státu, odborníků, hospodářů i nevládních organizací po následující dva roky diskutovat, jak naši krajinu obnovit. Nevládní organizace oceňují tento otevřený a odpovědný přístup ministra životního prostředí Petra Hladíka, který by měl zajistit, že z obnovy přírody budou mít užitek opravdu všichni. Národní plán obnovy přírody, který takto vznikne, je totiž tím opravdovým jízdním řádem, který si musí vytvořit každá evropská země sama.

JAK HLASOVALI ČEŠTÍ EUROPOSLANCI A EUROPOSLANKYNĚ?

Pro: Tošenovský, Vondra, Vrecionová, Niedermayer, Polčák, Šojdrová, Maxová, Peksa, Kolaja, Gregorová, Blaško

Proti: Zdechovský, Hlaváček, Knotek, Kovařík, Konečná, David

Zdrželi se: Zahradil, Pospíšil, Charanzová, Dlabajová

Zdeněk Vermouzek, ředitel České společnosti ornitologické uvádí: *“Obnova přírody je obrovská příležitost. Nejen pro přírodu samotnou, ale i pro všechny, kdo jsou na ní závislí. Zemědělci potřebují zdravou půdu, která bude plodit i za několik desetiletí, lesníci potřebují lesy schopné odolat změně klimatu, a zdravou vodu potřebujeme všichni každý den. Je skvělé, že je Evropa první na světě, kdo se tyhle základní přístupy snaží stavět na roveň krátkodobému finančnímu měřítku.”*

Lenka Fryčová z WWF říká: *“Skvělá zpráva, teď zbývá tento legislativní rámec naplnit konkrétními a efektivními opatřeními na národní úrovni. Udělejme maximum pro to, abychom tuto příležitost pro přírodu i pro nás využili na maximum!”*

Pavel Šremer ze Společnosti pro trvale udržitelný život: *„Vítám vítězství rozumu nad politikařením. Bude to pro naši zemi rozoraných mezí, odnesené úrodné půdy erozí a rozvrácených lesů velkou pomocí, pokud této nové legislativy na obnovu přírody využijeme. Důležitá bude participace občanů při tvorbě a realizaci národního plánu obnovy.“*

Tisková zpráva českých NNO (redakčně kráceno)

Evropské klimatické plány do roku 2040: rychlá dekarbonizace je potřebná, shodují se environmentální organizace

Evropská komise zveřejnila [návrh evropského cíle pro snižování emisí skleníkových plynů do roku 2040](#) a pro rozvoj technologie zachycování a ukládání uhlíku v Evropě. Komise navrhuje snížit emise skleníkových plynů o 90 % v porovnání s rokem 1990. Návrh navazuje na opatření stanovená legislativním balíčkem Fit for 55 (ten usiluje o snížení emisí o nejméně 55 % do roku 2030 oproti roku 1990) a je dalším krokem k dosažení klimatické neutrality Evropské unie do roku 2050. Legislativní podobu emisního cíle pro rok 2040 navrhne nová Evropská komise, která vznikne po červnových volbách do Evropského parlamentu.

Cíl pro rok 2040, který dnes představila Evropská komise, leží nejnižše na škále, jež doporučil Evropský vědecký poradní výbor pro změnu klimatu. Ten ve [své nejnovější zprávě](#), v níž hodnotí politiku EU směřující ke klimatické neutralitě do roku 2050, doporučuje snížit emise skleníkových plynů o 90 až 95 % (v porovnání s rokem 1990). Ve vlastním [posouzení dopadů](#), který zpracovala Evropská komise, byl scénář předpokládající čisté snížení emisí o 90–95 % popsán jako preferovaná možnost, zatímco ostatní možnosti zahrnovaly snížení o 75–90 %.

Dle klíčového doporučení vědeckého orgánu je potřeba evropskou politiku zaměřit na ukončení

spalování fosilních paliv a ukončit jejich financování, bez toho EU svých klimatických cílů nedosáhne. Ačkoliv EU podporovala ambiciózní výsledek nedávno proběhlého klimatického summitu COP28, její vlastní politika není plně v souladu s ukončením využívání fosilních paliv. Hrozí, že svůj energetický systém uzavře do emisně náročných fosilních paliv, jako je zemní plyn, a vsadí na rozvoj malých modulárních reaktorů, které nejsou technologicky připravené. V dnešním návrhu úplně chybí celoevropský cíl pro ukončení spalování fosilních paliv.

Evropská komise dnes také zveřejnila [plán „řízení emisí uhlíku“](#). Ten obsahuje návrhy na vývoj technologie zachycování emisí uhlíku v místě znečištění, tj. zachycování a ukládání uhlíku (CCS), a plány na odstranění uhlíku z atmosféry. V plánu se Komise do velké míry při snižování emisí spoléhá právě na CCS technologii a cíl CO₂ zachyceného ročně navyšuje pětinasobně (ze současného cíle 50 megatun CO₂ ročně do 2030). V současné době ovšem v EU není v provozu žádný projekt potřebného rozsahu. Hlavní roli pro zachycování emisí uhlíku musí hrát příroda, proto je nutné zdroje investovat primárně do ochrany a obnovy znehodnocené přírody.

Miriám Macurová, vedoucí klimatické kampaně Greenpeace ČR: *„Evropa patří mezi historicky největší znečišťovatele na světě a má jedny z největších emisí na obyvatele, na základě toho také dosáhla svého bohatství. EU má proto zodpovědnost řešit klimatickou krizi rychleji, než jak dnes navrhla Evropská komise. Je jasné, že EU nedosáhne svých cílů bez ukončení těžby a spalování uhlí, ropy a plynu. Místo potřebného cíle nulových emisí však Evropská komise předložila do roku 2040 cíl, který snížení emisí skrývá za pochybnou technologii zachycování a ukládání emisí uhlíku, pomocí které má znečištění zázračně zmizet.“*

Jiří Koželouh, vedoucí energetického programu Hnutí DUHA: *„Vědecké podklady, z nichž Evropská komise vychází, ukazují, že rychlejší snižování emisí skleníkových plynů je výhodnější. Česko se potýká se závislostí na fosilních palivech, které zatěžují nejen životní prostředí, ale také peněženky občanů a rozpočty obcí a firem. Nový evropský návrh pro rok 2040 je pro nás příležitostí k řešení tohoto problému. Zároveň však nesmíme zaostat v řešení do roku 2030 a zvýšit si cíl v případě obnovitelných zdrojů na minimálně 33 %.“*

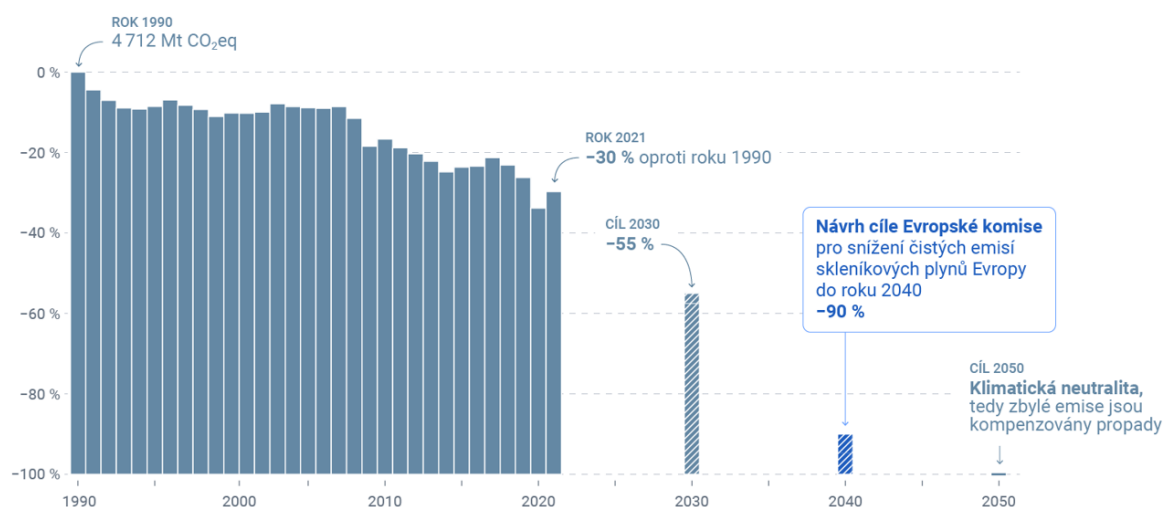
Štěpán Vizi, expert na klimatickou politiku Centra pro dopravu a energetiku: *„Z našich dat vyplývá, že přínosy rychlého snižování emisí jsou pro celou Evropu výrazně vyšší než potřebné náklady. Odkládání klimatických opatření naopak může celou transformaci prodražit. Cíl snížení emisí o 90–95 % do roku 2040 je podle analýzy Evropské komise také nejefektivnější z hlediska zajištění energetické bezpečnosti a nezávislosti Evropy na dovozu fosilních paliv.“*

Edvard Sequens, energetický konzultant v Calla – Sdružení pro záchranu prostředí: *„Konec spalování fosilních paliv při pokrytí našich energetických potřeb bychom mohli řešit daleko rychleji a důrazněji, pokud bychom se v Česku neupínali k falešným, velmi drahým a vzdáleným cílům jako jsou jaderné reaktory všude, kam oko dohlédne. Každá koruna utracená jadernými snilkami nám bude chybět.“*

Tisková zpráva Klimatické koalice, Calla, Centra pro dopravu a energetiku, Hnutí DUHA a Greenpeace ČR

Evropská komise navrhuje snížit emise EU o 90 % do roku 2040

Po cíli snížit emise skleníkových plynů o 55 % do roku 2030 jde o další krok k dosažení klimatické neutrality v roce 2050.

Jde o emise skleníkových plynů včetně propadů v rámci využití půdy a lesnictví (LULUCF) a mezinárodní letecké dopravy.
zdroj dat: Evropská agentura pro životní prostředí, Evropská komise

Úložiště navzdory lidem

Vláda svým rozhodnutím závazně poptat po firmách EDF a KHNP až čtyři nové velké jaderné reaktory mění také parametry projektu budoucího hlubinného úložiště vyhořelého jaderného paliva. Budou-li čtyři, k nim dalších deset středních či malých modulárních, které ohlašuje ČEZ a ještě dojde k prodloužení provozu stávajících jaderných elektráren, výrazně narostou požadavky na množství vysoce radioaktivních odpadů, které by měly skončit v úložišti pod našimi obcemi. Se znovuvyužitím vyhořelého paliva totiž ČEZ dnes reálně nepočítá. Negativní dopady spojené s větším úložištěm budou také adekvátně větší, aniž mají samosprávy vybraných obcí demokratickou možnost o jeho umístění spolurozhodnout.

Při vládou avizovaném masivním rozvoji jaderné energetiky bude muset být nalezen mnohem větší neporušený horninový masiv, než se dosud plánovalo. V něm pak bude vyrobáno daleko více ukládacích chodeb, aby navíc pojaly tisíce tun vyhořelého jaderného paliva a k nim vysoce radioaktivní části dožilých reaktorů. Dopady těžby budou ještě výraznější, rizikový provoz úložiště, transporty a překládání odpadů pak bude probíhat delší dobu.

O důvod více, aby poslanci vrátili do [zákona o řízeních souvisejících s hlubinným úložištěm](#) alespoň kontrolní roli obou komor Parlamentu, jak požaduje Senát. Ten na podnět Hany Žákové (zvolená za STAN) chtěl do zákona vrátit spolurozhodující roli obou komor Parlamentu o výběru finální lokality pro toto jaderné zařízení. Z vládního návrhu předtím poslanci na návrh Ivana Adamce (ODS) vyškrtli tuto

parlamentní spoluodpovědnost, aniž se dočkala obrany ze strany ministra průmyslu Jozefa Síkely (STAN), který ji ale starostům na začátku loňského roku osobně slíbil.

Rozhodování o výběru místa pro hlubinné úložiště bude mít v budoucnu ve vládě i silný politický aspekt. Proto je důležité zákonem definovaným postupem v Parlamentu prověřit, zda k výběru došlo transparentně, byly zohledněny všechny podstatné

souvislosti a negativní dopady také dostatečným způsobem kompenzovány. Jestliže je pro české odborníky nejbližším partnerem Finsko, které plánuje uvést do provozu první hlubinné úložiště vyhořelého paliva na světě, pak je dobré vědět, že i zde [konečné rozhodnutí o úložišti potvrdil finský Parlament](#).

Bohužel zůstalo u toho. Poslanci se přiklonili k demagogickým argumentům, jak nejen občané a zastupitelstva obcí nemohou o stavbě úložiště rozhodovat, ale podobně na tom mají být poslankyně a poslanci.

Michael Forman, mluvčí Platformy proti hlubinnému úložišti řekl: „*Současná vláda nejenže dosud nedokázala transparentně vyřešit místo pro ukládání vyhořelého jaderného paliva, ale dělá další zásadní rozhodnutí o výstavbě nových jaderných bloků. V době, kdy se řeší bezpečnost a decentralizace energetických zdrojů, to zřejmě není cesta úplně tím správným směrem. Rozhodnutím o stavbě čtyř nových bloků se navíc zásadně změní parametry pro budoucí úložiště. Jde o politické rozhodnutí a politickou zodpovědnost, a ne čistě odborná hlediska, jak se samosprávám a veřejnosti stále tvrdí.*“

Problematiku vyhledávání hlubinného úložiště v Česku se věnoval i nový pořad "Úložiště lidem navzdory" natočený v cyklu Nedej se a najdete v něm i Callu. [Podívat se můžete zde](#).

Edvard Sequens podle tiskové zprávy Platformy proti hlubinnému úložišti

VYŠLO

Radioaktivní odpad: Kam s ním?

Jaderné elektrárny Dukovany a Temelín vytvoří v průběhu svého plánovaného provozu nejméně čtyři tisíce tun vyhořelého jaderného paliva. Bude-li prodlužováno jejich fungování a spuštěny nové reaktory, bude množství problematického odpadu ještě výrazně vyšší – možná deset tisíc tun, ba i více. Umíme si s ním poradit? Česká vláda i další státy prosazují jeho definitivní pohřbení do zemských hlubin.

Za problematiku zodpovědná státní Správa úložišť radioaktivních odpadů (SÚRAO) hledá vhodné místo pro budoucí hlubinné úložiště vyhořelého paliva na čtyřech místech – u Pačejova v Pošumaví (lokalita Březový potok), pod Čeřínkem na Jihlavsku (lokalita Hrádek), u Budišova na Třebíčsku (lokalita Horka) a nedaleko Temelína na Českobudějovicku (lokalita Janoch). Cílem je v roce 2028 ukázat na finální lokalitu a do roku 2050 vybudovat úložiště.

V čem je problém vyhořelého jaderného paliva, jaká jsou rizika hlubinného úložiště a existují vůči němu alternativy? To se dozvíte v informační skládačce, kterou jsme vydali. Stáhnete si ji [ZDE](#). Skládačku také najdete v papírové podobě v kanceláři Cally nebo vám ji můžeme poslat.

Edvard Sequens

Státy EU vloni instalovaly rekordní množství větrných elektráren

Rekordní množství větrných elektráren bylo vloni postaveno ve státech EU a podíl větrné elektřiny v síti stoupl ze 17 na 19 %. Evropská sedmadvacítka se tak sice rychleji posouvá v plnění dekarbonizačních cílů EU pro rok 2030, tempo výstavby je ale stále zhruba poloviční, než by bylo potřeba. Vyplývá to z [dnes zveřejněné analýzy a sedmiletého výhledu evropské větrné asociace](#). A i když v Česku větrníky pokrývají roční spotřebu více než 200 tisíc domácností, je to třináctkrát méně než v sousedním Polsku a dokonce jednatřicetkrát méně, než v Německu. Upozornila Česká společnost pro větrnou energii a Komora obnovitelných zdrojů energie.

Státy EU instalovaly v roce 2023 rekordní množství nových větrných turbín: přes 16 200 megawattů (MW). Podíl větrné energie na celkové spotřebě elektřiny v EU díky tomu vzrostl ze 17 na 19 procent. Nejvíce elektráren zprovoznilo Německo, Nizozemí a Švédsko, podrobně viz graf níže.

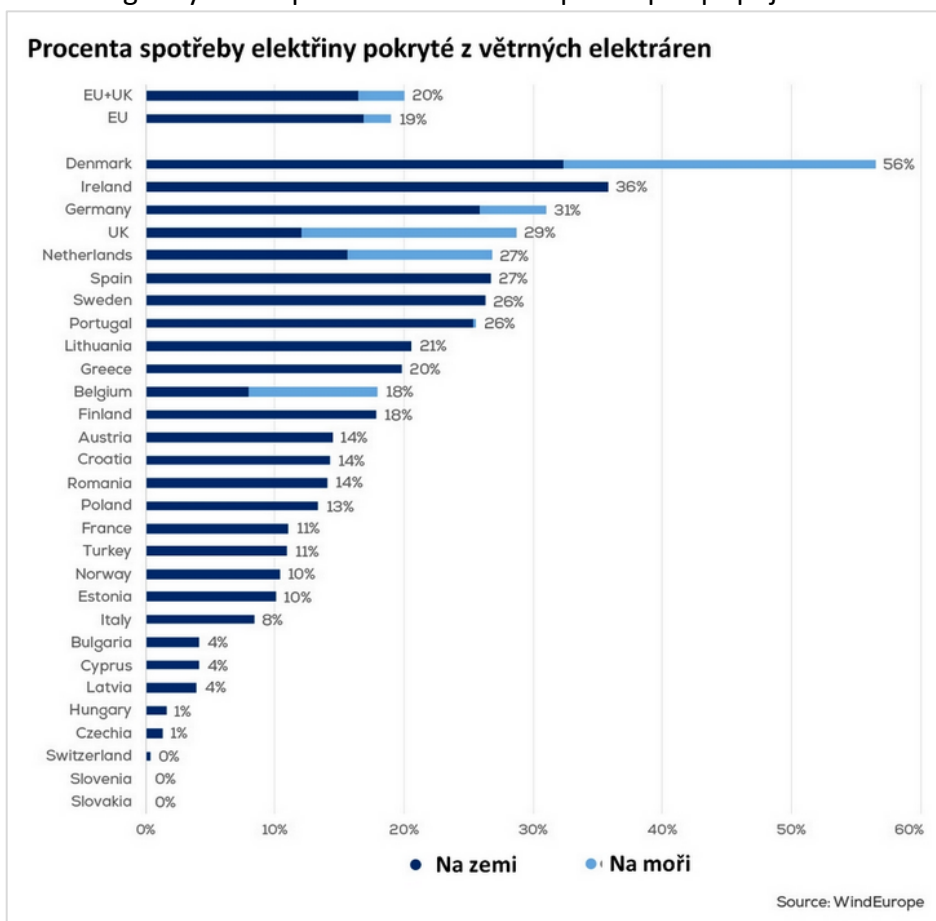
V České republice bylo vloni z větru vyrobeno 693 milionů kilowatthodin, uvádí ve své [čerstvé zprávě Energetický regulační úřad](#). V Česku vloni přibýlo 5 elektráren s celkovým výkonem 13,3 megawattů (MW), uvedly v lednu tuzemské asociace.

„A i když toto množství odpovídá roční spotřebě více než 200 tisíc domácností, tedy zhruba Pardubickému kraji, v evropském srovnání jde o jedno z nejnižších čísel. Výroba z větru v Česku pokrývá stále jen 1 procento spotřeby elektřiny. V sousedním Polsku je to 13 %, v Rakousku 14 % a v Německu 31 % spotřeby,“ uvedl Michal Janeček, předseda České společnosti pro větrnou energii.

Vůbec největší podíl větrné elektřiny v síti má Dánsko, 56 %, následované Irskem s 36 %. Oproti předchozí analýze Wind Europe, která členským státům vyčítala pomalé a neefektivní povolovací procesy, se loni hlavní brzdou rozvoje větrné energetiky v Evropě stala omezená kapacita pro připojování do sítí. Povolování se totiž vloni významně zrychlilo, a na dalších úpravách členské státy aktivně pracují.

„V Česku je to podobné. Ministerstvo průmyslu a obchodu ve spolupráci s MŽP, MMR a dalšími velmi pokročilo ve zjednodušování a zrychlování povolovacích procesů. Povolování výstavby nových větrných elektráren se díky novému stavebnímu řízení a dokončovaným legislativním úpravám zkrátí na maximálně dva roky, v akceleračních zónách dokonce na jeden rok,“ uvedl Štěpán Chalupa, předseda Komory obnovitelných zdrojů energie.

„Největší překážkou jsou v tuto chvíli nedostatečné kapacity pro připojení do sítě,

kteře z velké části blokují spekulativní nebo nerealizovatelné projekty, i když i v této oblasti jsou prováděna pozitivní opatření. Rozhodně ale platí, že je třeba pokračovat a intenzivně se věnovat modernizaci elektrizační soustavy," dodal Chalupa.

Do roku 2030 očekávají zástupci sektoru stavbu 300 až 400 nových elektráren a dosažení celkového výkonu 2 000 MW. Po roce 2030 předpokládají další nové turbíny s výkonem zhruba 5 000 MW. Celkem by tak větrné elektrárny pokryly 31 % dnešní roční spotřeby elektřiny. Jde o projekty po zohlednění limitů spojených s jejich realizací.

„Pozitivní je, že s přibývajícimi větrnými elektrárnami se bude snižovat a stabilizovat cena elektřiny na trzích. Bude dostupná i přímo pomocí PPA kontraktů a jiných forem přímé dodávky či prostřednictvím sdílení a to rovněž za nižší a dlouhodobě stabilní cenu," uzavírá Janeček.

Tisková zpráva Komory OZE a České společnosti pro větrnou energii

VIVA Lipno má další razítko

Apartmánový komplex VIVA Lipno na katastru Lipna nad Vltavou má další razítko. Krajský úřad mu povolil výjimku k zásahům do biotopů zvláště chráněných živočichů. Připomeňme, že tento rekreační areál byl investorem přejmenován na bytový komplex, čímž se vyhnul procesu EIA a zároveň teď argumentuje veřejným zájmem na trvalém bydlení obyvatel, který převyšuje zájem ochrany přírody. V řízení jsme argumentovali tím, že účel areálu je jasný – půjde o rekreační apartmány, ačkoli zástupci investora i obce na místním šetření mlžili poukazování na „druhé nebo třetí bydlení“.

Veškeré na internetu dostupné vizualizace projektu (weby Acrea a Nemomax, prezentace VIVA Lipno na Youtube) jsou v rozporu s tvrzeními, která zástupci investora předkládali na místním šetření. Podle vizualizací by mělo dojít v příbřežní zóně k rozsáhlému kácení dřevin, neboť ve vizualizacích v místě zástavby na břehu téměř žádné dřeviny nejsou, a u pobřeží bude postaveno molo pro jachty. Zástupci investora a obce však na místním šetření uváděli, že mezi cyklostezkou a nádrží se kácet nebude a molo s přístavištěm jachet součástí návrhu také není. Celý záměr tak budí dojem využití tzv. „salámové metody“, tedy rozdrobení záměru na jednotlivé dílčí části, které budou prosazeny postupně, přestože tvoří s aktuálně posuzovanou částí záměru jednolitý celek. Druhou možností samozřejmě je, že investor využívá jako reklamu pro případné zájemce o koupi rekreačního domu či bytu neaktuální vizualizace projektu a uvádí je v omyl.

Podle našeho názoru investor v řízení o zvláště chráněných druzích nedoložil, že na výstavbě apartmánového komplexu VIVA Lipno lze spatřovat jakýkoli veřejný zájem. Podle toho nyní zvolíme další postup v řízení. Snahou Cally a dalších spolků, které se pokoušejí Lipensko ochránit před další živelnou zástavbou volné krajiny, bude také dotlačit investora do procesu posuzování vlivů na životní prostředí (EIA). Pokud investorovi účelová změna názvu projde a procesu EIA se vyhne, vytvoří se nebezpečný precedens. Doslova návod na obcházení zákona, který může mít nepředvídatelné následky nejen na Lipensku a v Pošumaví, ale i v řadě dalších oblastí naší země.

Jiří Řehounek

Panely na poli

Skoro 90 000 solárních panelů plánuje firma HyperSun CB umístit na pole do údolí u Staré obory v katastru Hluboké nad Vltavou. Proti záměru se zvedla vlna odporu mezi místními obyvateli, kteří se aktivně zúčastnili zjišťovacího řízení v rámci posuzování vlivů na životní prostředí (EIA). K záměru podala připomínky i Calla.

Panely by měly vyrůst na samé hranici evropsky významné lokality (EVL) Hlubocké obory a svazky kabelů od něj povedou 12 kilometrů lesními porosty nebo intravilánem Hluboké, takže se záměr dotýká i EVL Hlubocké hráze. Ačkoli se má stavět v přírodovědně velmi zajímavé oblasti, biologický průzkum byl proveden pouze v říjnu a listopadu. A krajský úřad vydal stanovisko, že záměr nemůže mít negativní vliv na lokality soustavy Natura 2000.

Během zjišťovacího řízení však názor krajského úřadu zpochybnilo vyjádření Entomologického ústavu AV ČR. Podle něj se populace zvláště chráněných a ohrožených druhů hmyzu pochopitelně neomezují striktně na území obou EVL, ale v různé míře využívají i biotopy v okolní krajině. Což pochopitelně neplatí pouze pro předměty ochrany EVL, z nichž se problém může týkat páchníka hnědého či roháče obecného, ale i pro další vzácné a ohrožené druhy.

Vyjádření Entomologického ústavu, spolků a místních obyvatel uváděla i další negativní vlivy, které je třeba posoudit, a navrhovala, aby byl záměr podroben celému procesu EIA. Krajský úřad těmto vyjádřením vyhověl, takže během letošního roku čeká investora zpracování dokumentace EIA.

Jiří Řehounek

Živo kolem živce

Název jsem si vypůjčil od autorů dokumentu České televize, který vznikl v rámci pořadu Nedej se. Vidět ho [můžete zde](#). Věnuje se plánům na otevření těžby živce v bývalé pískovně na dohled od Borovan a blízko Dvorce nebo Trhových Svinů. Pískovna je tu již desítky let uzavřená a postupně se z ní stalo klidné, přírodně velmi cenné území, kde najdete celou řadu chráněných a ohrožených druhů rostlin, hub a živočichů, především pak obojživelníků využívajících existující tůňky. Z rostlin zmiňme například rosnatku okrouhlostou nebo drobyšek nejmenší, jehož se tu nachází největší zmapovaná populace v Česku.

Místo je chráněné pouze jako významný krajinný prvek a pomalu v důsledku sukcese se podmínky pro chráněné druhy postupně zhoršují. Podle krajského úřadu má ale dojít k unikátnímu kroku – po povolení dobývacího prostoru by měla být vyhlášena i Přírodní památka a schválen plán péče pro udržení některých druhů. Proč nebylo možné vyhlásit tento způsob ochrany dřív, než přišel těžář, je tak trochu záhadou.

Živec je surovina používaná k řadě účelů, složení nerostu od Borovan je vhodné pro výrobu keramiky – snižuje teplotu tavení a pomáhá vytvořit glazuru. A právě v Borovanech nyní probíhá zásadní rekonstrukce

závodu firmy Lasselsberger na zvýšení výroby keramických dlažeb. Těžařem by měla být jeho dceřinná firma LB Minerals. Má ho vytěžit na 50 tisíc tun ročně. Chráněná lokalita má být prakticky odtěžena do hloubky 35 metrů.

Nyní probíhá posouzení dopadů na životní prostředí, do kterého se zapojila i Calla a podařilo se nám spolu

s občany Dvorce a starosty Borovan a Trhových Svinů a dalšími vyjadřujícími se docílit, že nyní probíhá plné hodnocení. Ve zjišťovacím řízení jsme měli řadu otázek, na které čekáme odpovědi. Týkaly se hlavně možností, jakými dojde k transferu chráněných a ohrožených druhů tak, aby cenná lokalita nezankla. Požadujeme ale také zhodnocení dopadů dopravy živce do závodu skrze Borovany, na které hodnotitel v prvním kole zcela zapomněl. Protože bydlím cca 100 metrů od silnice, kudy budou náklady jezdit, zajímá mne to i osobně.

Ale koukněte na v úvodu zmíněný pořad, ukáže Vám mnohem více, než se mi zde podařilo nakousnout.

Edvard Sequens

Smrkem bylo osázeno 12 676 hektarů, nejvíc za posledních dvacet let

Ministr zemědělství Marek Výborný v úvodu nedávno zveřejněné Zprávě o stavu lesa za rok 2022 uvádí, že „zalesňování holin bylo příležitostí pro realizaci adaptačních opatření na změnu klimatu, zejména druhového složení lesů.“ Bližší pohled do této zprávy ale naproti tomu ukazuje, že se kvůli celkovému nárůstu umělého zalesňování vysázelo nejvíce hektarů smrku za posledních dvacet let a podíl listnáčů na výsadbách meziročně poklesl o 6,6 %. Urychlované zalesňování smrkem se přitom děje navzdory varování vědců, že povede k málo odolným lesům.

Samo ministerstvo přitom uvádí, že potřebujeme odolné lesy, které budou setrvale zadržovat uhlík, a nedostanou nás tak opět do problémů s jeho rychlým uvolněním. Únik uhlíku při nedávném rozpadu nestabilních smrkových monokultur může Českou republiku stát desítky miliard korun za nenaplňování závazků na snižování emisí.

Na přirozené obnově i umělém zalesňování nadále hraje zcela klíčovou roli smrk. Informuje o tom Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství, jejíž závěry mohly snadno zapadnout.

V roce 2022 dle ní bylo vysazeno 12 676 ha smrku, přirozeně se obnovil na dalších 3 931 ha, a je tak s velkým odstupem stále nejčastěji obnovovanou dřevinou.

Ministerstvo jeho výsadby dotovalo v obdobném podílu jako v minulých letech i přestože Evropská unie jeho výsadby z ekologických důvodů nepodporuje, a evropské peníze tak šly výhradně na obnovu listnáčů a jedlí. V rámci Národního plánu obnovy se ČR zavázala ke „každoroční obnově plochy 12 000 ha druhově pestrá skladbou klimaticky odolných dřevin“. Z dřívějších výkazů ministerstva přitom vyplývá, že 5,8 tisíce hektarů zalesnění cílovými dřevinami, které za klimaticky odolné považovat nelze, nebyla Evropská unie ochotná financovat, a platilo je tak ministerstvo ze státního rozpočtu. Směrování státní finanční podpory tím pádem vedlo například k zalesnění 4 434 ha smrkem ztepilým nad 5. lesním vegetačním stupněm, což ovšem dle právního názoru Hnutí DUHA porušuje „Pokyny pro státní podporu v odvětvích zemědělství a lesnictví a ve venkovských oblastech“.

Výsadby smrků se totiž dějí v situaci, kdy zpráva sama uvádí, že se podíl smrků starších 59 let se středně vážnou ztrátou či poškozením jehlic zvýšil ze 62,8 % v roce 2021 na 65,2 % v roce 2022, a v souvislosti s tím ubylo stromů s mírnějším poškozením. Právě ztráta jehlic je přitom hlavním znakem dlouhodobého zhoršování zdravotního stavu smrků. Ministerstvo zemědělství ve své zprávě zároveň upozorňuje, že s ohledem na rozpad smrkových monokultur „nepříznivá emisní bilance bude pokračovat nejméně několik dalších let, dokud se výše těžby nevrátí k normálu.“ Skutečnost, že ministerstvo svůj přístup k výsadbám nemění ani s využitím

evropských peněz, které měly pomoci sektor strategicky proměnit, pravděpodobně ublíží České republice při jednáních o našich dlouhodobých klimatických závazcích, což nás může stát až desítky miliard korun.

Hnutí DUHA předložilo Plán pro zdravé lesy, spolu s vědci komplexně zpracovaný a 85 tisíci lidmi podporovaný soubor návrhů změn legislativy, dotací a zadání pro s. p. Lesy ČR, které výše uvedené problémy řeší. Tyto návrhy již v říjnu minulého roku předalo ministru zemědělství Markovi Výbornému, který je nyní má možnost včlenit do novely zákona o lesích. Dosavadní jednání ministerstva zemědělství ale naopak naznačují, že ministr dokonce chce ze zákona vypustit stávající povinnost vysazovat v nestátních lesích část porostů listnáči a jedlemi. Předložení zákona do mezirezortního připomínkového řízení již dle vyjádření Ministerstva zemědělství téměř nic nebrání.

Jan Skalík, koordinátor kampaně Zachraňme lesy, řekl: „Není asi lepší ilustrace nekorektního způsobu argumentace nazývaného cherry picking, než vykazování třešní v jinak smrkových výsadbách a jejich prezentace jako druhově pestré skladby klimaticky odolných dřevin. V kampani Zachraňme lesy dlouhodobě kritizujeme ministerstvo za to, že nevyužívá příležitost, jak zajistit dlouhodobé pohlcování uhlíku obnovou odolných lesů. Přes miliardové částky, které si z Evropské unie ministerstvo na podporu výsadeb vyjednalo, je smrk nadále zdaleka nejčastěji vysazovanou dřevinou. Povede to nejspíš k dalším holým kopcům a ztrátě desítek miliard v rámci jednání o klimatu. Ministr zemědělství by měl v měněném zákoně o lesích posílit povinnost vysazovat meliorační a zpevňující dřeviny. Podle dosavadních jednání to ale vypadá, že ministerstvo naopak vede k tomu, aby stávající povinnost v nestátních lesích vysazovat listnáče a jedle ze zákona zcela vypadla.“

Tisková zpráva Hnutí DUHA (redakčně upraveno)

Rekordní Ptačí hodinka. Lidé pozorovali téměř 800 tisíc ptáků, nejvíc bylo sýkor koňader

Přes 35 tisíc lidí se 5.–7. ledna zapojilo do zimního sčítání ptáků během akce Ptačí hodinka České společnosti ornitologické (ČSO). Pozorovali více než 792 tisíc ptáků, což je prozatím nejvíce ze všech šesti uplynulých ročníků tohoto projektu. Díky němu ČSO získá důležité údaje o ptácích, kteří v Česku zimují. Prvenství obhájila sýkora koňadra, kterou zaznamenalo přes 88 % sčítatelů. Kompletní výsledky jsou k dispozici na ptacihodinka.cz.

Sýkora koňadra pošesté v řadě získala pomyslnou korunu královny českých krmítek. Ovládla statistiky jak v plošném výskytu, tak v celkových počtech, což jsou dva rozdílné údaje, které ornitologové během Ptačí hodinky sledují. „Statistiku nejpočetnějších ptáků sýkora koňadra letos ovládla s počtem 142 tisíc jedinců, na druhém místě byl vrabec polní se 117 tisíci a za ním vrabec domácí s počtem 101 tisíc. Vrabecům v jejich umístění významně pomáhá, že létají na krmítka ve velkých hejnech, která mají v průměru 10 jedinců,“ vysvětluje Eliška Konopáčová, koordinátorka Ptačí hodinky z ČSO.

Žebříček druhů, které navštívily největší procento krmítek, se ale liší. „První příčku drží sýkora koňadra, která přiletěla na 88 % sčítacích míst. Za ní je sýkora modřinka se 72 %. A na třetím místě je kos černý. To je pořadí, které je dlouhodobě stejné. Nicméně u kosa černého pozorujeme významný nárůst v procentu sčítání. Letos přiletěl na 69 % krmítek, což je meziroční nárůst o 15 procentních bodů. Můžeme to označit za příjemné překvapení tohoto ročníku,“ sděluje Konopáčová.

Mezi deset nejčastěji pozorovaných druhů se letos nově dostala červenka obecná, kterou pozorovalo 30 % sčítatelů, loni to bylo 20 %. „Důvodů může být více. V hnízdním období česká populace červenek za poslední desetiletí mírně posílila. Proto je možné, že i u zimujících červenek vidíme zvyšující se trend. Kromě toho může početnost červenek během sčítání ovlivňovat i počasí celého předcházejícího roku, například vlhké jaro. Jako hmyzožravý druh hledající potravu na zemi má červenka výhodu, když za vlhkého počasí ze země vylézá více bezobratlých. Vlhké jaro tedy může podpořit hnízdní úspěšnost červenek v daném roce, což se odrazí i na jejich zimujících počtech“ vysvětluje Konopáčová.

Účastníci letos během jedné sčítací Ptačí hodinky pozorovali průměrně více ptáků než loni. „Letos to bylo 33 ptáků, loni 28. Pravděpodobný vliv mělo počasí. Během ročníku 2023 bylo teplo, ptáci měli dostatek přirozené potravy a nemuseli létat na krmítka. Naopak letos byly teploty nižší a v neděli dokonce nasněžilo, takže ptáci hledali potravu v blízkosti lidí,“ říká Konopáčová.

Je velmi zajímavé, podívat se na výskyt jednotlivých ptáků na mapě Česka. Jedním z druhů, který vykazuje zajímavé rozdíly v rozšíření, je stehlík obecný. Zjednodušeně lze říct, že větší šanci vidět stehlíka obecného měli účastníci na jižní Moravě. Konkrétně na Hodonínsku pozorovalo stehlíky 34 % účastníků, oproti tomu nejméně to bylo na Táborsku – 8 % účastníků.

Stejně jako v jiných letech, i letos se během Ptačí hodinky objevilo i pár jedinců výjimečně zimujících druhů, jejichž většinová populace odlétá zimovat do Středomoří. Zaznamenali jsme například 138 rehků domácích ale i holuby hřivnáče, konipasy bílé či pěnice černohlavé.

Šestého ročníku sčítání ptáků na krmítkách od 5. do 7. ledna se zúčastnilo 35 274 lidí z celé ČR, kteří odeslali 24 444 hodinových sčítání, během kterých pozorovali 792 587 ptáků. To z ročníku 2024 činí prozatím nejúspěšnější Ptačí hodinku, co se týká počtu dobrovolníků, sčítání i ptáků.

Ptačí hodinka je sice už za námi, ale pokud přikrmujeme, je důležité krmítko i nadále sledovat a pečovat o něj. „Denně z krmítka odstraňujeme zbytky potravy a trus a pravidelně ho čistíme. Pokud pozorujeme ptáka, který je nemocný nebo uhynulý, je potřeba přestat s přikrmováním aspoň na dva týdny, všechna krmítka vyčistit a nechat důkladně vyschnout. Zároveň žádáme o nahlášení na birdlife.cz/choroby, kde jsou i další informace,“ sděluje Dita Hořáková z ČSO.

Jakmile se v průběhu března oteplí, je vhodné přikrmování ptáků úplně ukončit. „Teploty by již neměly klesat pod nulu a ptáci si dokáží vhodnou potravu nalézt v přírodě sami. V teplém počasí se zároveň snáze šíří ptačí choroba trichomonóza,“ upozorňuje Hořáková.

Ptačí hodinka je pouze jedním z programů občanské vědy ČSO, do kterých se může veřejnost zapojit. Další programy najdete na birdlife.cz/obcanska-veda/.

Tisková zpráva ČSO (redakčně upraveno a kráceno)

Proti umístění nového jaderného bloku byly zaslány rozklady

Ministerstvo průmyslu a obchodu sice na základě žádosti firmy Elektrárna Dukovany II, a. s., vydalo dne 30. října 2023 jedno územní rozhodnutí pro nový jaderný blok v Dukovanech a druhé pro nové silnice v jeho okolí, nicméně české a rakouské spolky proti nim loni v listopadu zaslaly rozklady. Děti Země pak 22. ledna 2024 oba své rozklady doplnily o důvody, v nichž žádají přezkumy závazných stanovisek a uložení dalších zmírňujících a kompenzačních podmínek. Obě území řízení probíhají zatím dva a půl roku.

„Rozklady proti oběma rozhodnutím s celkem dvaceti osmi výroky mají osmdesát šest bodů. Navrhujeme v nich uložit další podmínky ke zmírnění zásahů do významných krajinných prvků, do záboru půdy, do povrchových vod, do okraje lesa a na ochranu před nadlimitními intenzitami hluku, takže žádáme o přezkum mnoha závazných stanovisek,“ upřesňuje předseda Děti Země Miroslav Patrik, který ještě doplňuje, že obou územních řízení se účastní i deset spolků, z nichž šest je z České republiky a čtyři z Rakouska.

Děti Země dále namítají, že závazná stanoviska o povolení kácení dřevin a o uložení náhradní výsadby nebyla vydána správně podle zákona o ochraně přírody a krajiny. Proto pokud už se bude opravdu kácet, tak aby to bylo co nejpozději a jen v mimovegetační období a také aby během péče o vysazené dřeviny

byly uhynulé kusy nahrazeny novými. Další vadou je, že nedošlo k úplnému stanovení hodnoty dřevin a ekologické újmy.

„Souhrnně se má na území nového jaderného bloku a v trasách souvisejících silnic vykácet téměř dva tisíce osm set ekvivalent kusů stromů, ale nově se uložilo vysadit asi dvakrát méně kusů, přesněji řečeno téměř patnáct set ekvivalent kusů stromů. My ale žádáme vysadit aspoň dvakrát více kusů, než se jich má kácet,“ uvádí Patrik.

Děti Země se současně domnívají, že stavět další jaderný blok s kapacitou 1200 MW je zbytečné, neboť potřebný objem elektřiny kolem roku 2040 je možné mít i bez něho a také bez dalších uvažovaných tří bloků. Dokládá to například studie Energetická revoluce: Jak zajistit elektřinu, teplo a dopravu bez fosilních paliv.

Studii v říjnu 2021 zveřejnilo Hnutí DUHA a GREENPEACE, přičemž z ní vyplývá, že do konce roku 2030 je možné v ČR ukončit spalování uhlí a kolem roku 2050 lze dosáhnout nulových emisí skleníkových plynů, tzn. jak bez spalování uhlí, tak ropy a zemního plynu a také bez výstavby nového jaderného bloku v Dukovanech.

„Nový jaderný blok má podle vlády stát asi 160 miliard korun a má se stavět v letech 2029 až 2036. ale pokud by k výstavbě došlo, tak mohou být náklady i dvakrát vyšší a stavět se může i o polovinu déle,“ uzavírá Patrik.

Tisková zpráva Děti Země

Pozn.: Rozklady proti rozhodnutí o umístění souboru staveb nových jaderných reaktorů v Dukovanech podala i Calla.

Jaká je nejoblíbenější česká Alej roku 2023?

Do třináctého ročníku ankety Alej roku, vyhlašované organizací Arnika, nominovali lidé 83 alejí a stromořadí z třinácti krajů v České republice. Aleje z Karlovarského kraje se letos ankety nezúčastnily.

Královnou alejí celé České republiky, tedy nejoblíbenější alejí za rok 2023, se stala Alej ke klášteru Hora Matky Boží v Dolní Hedčích (Králíky) v Pardubickém kraji. Vítězná alej vede ke klášteru a na poutní místo Hora Matky Boží. Poutní Křížová cesta vede lipovou alejí přímo z okraje města Králíky vzhůru prudce do kopce. Součástí aleje je 8 barokních šestibokých kaplí. Alej byla vysázena roku 1705. Soutěžila už v minulém ročníku, tenkrát skončila na celkovém 64. místě

(z 93 nominovaných alejí) a získala jen 13 hlasů. Letos vyhrála s 1157 hlasy. Porazila tak alej na druhém místě o celých 360 hlasů. Nepodařilo se jí však překonat rekord v počtu hlasů. Ten stále drží Alej Přátelství u jezera Medard v Karlovarském kraji, která v roce 2018 vyhrála s 1635 hlasy.

Na 2. místě se umístila Dvořáková stezka ze Středočeského kraje mezi Nelahozevsi a Kralupy nad Vltavou. Jedinečná alej poskytuje neopakovatelné pohledy na stezku lemovanou ze strany od vody vzrostlými stromy a na řeku Vltavu.

Pomyslná bronzová medaile za 3. místo míří do Třešňové aleje u Nového Malína v Olomouckém kraji, která lemuje silnici III. třídy vedoucí k osadě Krásné. O alej pečuje spolek Malínské aleje ve spolupráci se správcem silnice.

4. místo patří Aleji k minerálnímu prameni (Dlouhá alej) v Tachově (Plzeňský kraj). Lipovou alej nechal vysázet už v letech 1790 - 1791 hrabě Josef Mikuláš Windischgrätz a dnes je chráněná jako památná.

Na 5. místě se umístila Alej metasekvojí čínských v Havířově. Stromořadí 16 metasekvojí čínských bylo v samém centru města vysázeno v roce 1967 a dnes je důležitou součástí veřejného prostoru.

“Srdečně gratuluji všem vítězným alejím a těm, kteří je nominovali. Dík patří všem, kteří alejím poslali 9782 hlasů. Podívejte se v galerii na tu pestrou alejovou sešlost. Mladé stromky vysázené v obcích jsou závazkem pro další péči, ale také místem pro setkávání místních obyvatel. Stromy lemující naše krajské silnice zpříjemňují cestování a jsou součástí živé sítě v krajině. Historická stromořadí udržují paměť krajiny. Jsou zároveň tím nejcennějším, čím stromy mohou být, biotopy pro stovky živočichů. Stromořadí, která jen těžce hledají místo k životu, jsou ta městská. Naštěstí za mnohá z nich bojují lidé, pro které jsou ulice místem k životu. Přijďte s námi oslavit vítěznou alej roku 2023, a vlastně všechny aleje, na slavnost, která bude tentokrát v Králíkách”, říká vedoucí kampaně Zachraňme stromy Marcela Klemensová.

Kompletní výsledky ankety v roce 2023 najdete na webu www.alejroku.cz.

Nejoblíbenější alejí v Jihočeském kraji se stala Alej podél Nežárky v Jindřichově Hradci

V Jihočeském kraji lidé přihlásili 10 alejí. Titul Alej roku 2023 Jihočeského kraje vyhrává ekologicky a krajinářsky cenná Alej podél Nežárky v Jindřichově Hradci. Lidé jí dali celkem 135 hlasů. Na druhém místě skončila Aleje našich dětí v Hatíně a ve Stajce se 123 hlasy.

Vítězná alej Jihočeského kraje lemuje cyklostezku podél řeky Nežárky. Tvoří ji staleté lípy i nově dosazené mladé stromky.

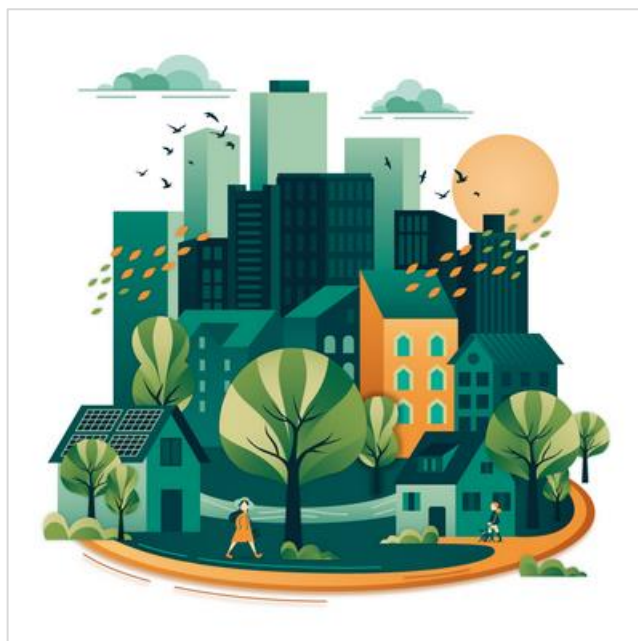
Jen o několik hlasů za ní skončila Alej našich dětí v Hatíně a ve Stajce, kde sázejí stromy pro budoucí generaci. V kronice má každé dítě a každý strom jeden list, kde jsou fotografie ze sázení a přání dítěti a stromu od rodičů, nebo příbuzných.

Tisková zpráva Arniky

Jihočeské projekty v soutěži Adapterra Awards dostanou zvláštní cenu Jihočeského kraje

Soutěž Adapterra Awards vstupuje do šestého ročníku v novém kabátě. Má nové kategorie i vylepšená pravidla. Soutěž hledá nejlepší příklady již realizovaných adaptačních opatření na změnu klimatu ve městě i v krajině. Oceňuje projekty bojující proti suchu, přehřívání měst v letních vedrech, důsledkům přívalových srážek i erozi půdy. Zvláštní cenu tentokrát vypsal i Jihočeský kraj, který se tak stal regionálním partnerem soutěže, a své, tedy jihočeské projekty ocení celkovou sumou 160 000 Kč. Přihlášky lze posílat už jen do 15. března.

Nadace Partnerství, největší česká environmentální organizace, spolu s Integra Consulting vypsal pro letošní soutěž Adapterra Awards tři hlavní kategorie: Krajina, Sídla a Budovy. A také jednu speciální kategorii pouze pro letošní rok: Průmysl. Zároveň budou nově udělovány Ceny Jihočeského kraje. „Jedna pro nejlepší projekt na území kraje a druhá pro nejsympatičtější projekt ve veřejném hlasování. Vítězové v obou jihočeských kategoriích získají cenu 50 000 Kč, druhý v pořadí 20 000 Kč a třetí 10 000 Kč,“ upřesnil první náměstek hejtmána Jihočeského kraje František Talíř a dodal: „Většina odborníků i laická veřejnost vidí, že počasí kolem nás se pomalu mění a extrémní projevy počasí jsou stále častější. Proto jsme se rozhodli spolupracovat s Nadací Partnerství a prostřednictvím prestižní soutěže Adapterra Awards ocenit a podpořit nejlepší jihočeské projekty, které se věnují vymýšlení a realizaci účinných adaptačních opatření. V loňském roce jsme jako jeden z prvních krajů v Česku dokončili přípravu Adaptační strategie kraje. A součástí jejího naplňování je i motivace a podpora místních obcí, firem, spolků i jednotlivých občanů k projektům užitečným pro přírodu a tím i pro komunity, v nichž lidé v jižních Čechách žijí“.

Talíř zároveň vyzval vlastníky, investory, projektanty i realizátory jihočeských staveb k účasti v soutěži. „Zapojení do soutěže Adapterra Awards znamená inspirovat široký okruh lidí, odborníků i veřejnost k dalším podobným realizacím. Společně se soutěží totiž vznikla i databáze příkladů dobré praxe, ve které se za čtyři roky nasbíralo přes 180 zajímavých českých řešení. Byl bych velmi rád, kdyby v ní bylo více těch našich, jihočeských,“ uzavřel náměstek Talíř. Vítěz regionální ceny Jihočeského kraje bude znám na podzim tohoto roku.

O soutěži Adapterra Awards:

Přihlásit projekt je možné do tří kategorií:

1. Krajina (revitalizace toků, obnova tradičního hospodaření, mokřady aj.)
2. Sídla (veřejný prostor ve městě – náměstí stejně jako revitalizace toků v intravilánu aj.)
3. Budovy (domy pro bydlení stejně jako administrativní budovy).

Letos se soutěží také ve speciální kategorii Průmysl, kam se mohou hlásit jak výrobní procesy, tak adaptované provozní areály a budovy. Z každé kategorie vyhraje jeden projekt.

Nebude chybět ani celostátní Cena sympatie (vítěze určí lidé ve veřejném hlasování, do hlasování se zapojí finálové projekty, které vybere odborná porota).

Kdo může přihlásit projekt: vlastník, investor, projektant, realizátor (zhotovitel) – poslední dva se souhlasem vlastníka.

Nominovat projekty můžete na <https://www.adaptterraawards.cz/nominace> do 15. března.

nadace
partnerství

Co může vítěz vyhrát:

- Krajina – 100 000 Kč od společnosti Nestlé Česko
- Sídla – 50 tisíc Kč od společnosti Heidelberg Materials
- Budovy – fotovoltaický set v hodnotě 50 tisíc Kč od společnosti SolSol
- Cena sympatie – kromě uznání veřejnosti získá vítěz 50 tisíc Kč od společnosti Deloitte

Více o soutěži: <https://www.adaptterraawards.cz/Soutez>

Tisková zpráva Nadace Partnerství

MALÝ OPRAVNÍK BIOLOGICKÝCH OMYLŮ

Příšera ve vaně

Když si zadáte do vyhledávače slovo „rybenka“, možná vás překvapí, kolik odkazů vyjede. Obvykle jde o způsoby hubení nebo rozechvělé dotazy na všelikých fórech, zda jsou rybenky nebezpečné, koušou nebo přenášejí choroby. A jestli bydlí ve vaně.

Všechny odpovědi přitom zní: Ne. Rybenka domácí je naprosto neškodný a zajímavý druh hmyzu, nadto patří do velice starobylé skupiny bezkřídleho hmyzu. Jako bonus kromě jiného žere roztoče. Z vany jenom nemůže vylézt, když do ní spadne. Proto u nás doma žijeme s rybenkami v míru.

Chcete-li se těchto roztomilých potvůrek opravdu zbavit, využijte jejich vlhkomilnosti a udržujte byt suchý. Rybenky pochopí, sbalí si své dva štěty (a jeden paštět) a odejdou samy.

Jiří Řehounek

ZELENÁ PERLA

"Prostě, aby se Green Deal vrátil k původní myšlence, že chceme chránit životní prostředí. Rozhodně si při tom ale nesmíme zničit průmysl a ekonomiku. Nemůžeme jen jít na ruku pošahaným klimatickým aktivistům, kteří by nás všechny nejraději nahnali do jeskyní, zakázali nám jezdit autem, létat na dovolenou, topit dřevem a diktovali nám, co máme jíst."

Andrej Babiš, poslanec a miliardář (Idnes.cz, 22. 2. 2024)

Vozík pro Justýnku

Rádi bychom poděkovali všem, kteří nám pomohli se sbírkou na invalidní vozík pro Justýnku. Celková částka se nakonec vyšplhala na **99 000 Kč!!** V současné době máme zaplacenou druhou zálohu a čekáme, že bychom měli vozík co nejdříve obdržet. Zbylé peníze z účtu využijeme na úhradu některých pobytů Justýnky v odlehčovací službě Zvoneček Bylany, kam ji vozíme jednou za 4 – 5 týdnů na několik dní. Pobyty mimo domov na kratší dobu zvládá Justýnka dobře a já a kluci máme v té době více času na sebe.

Vážíme si každé částky a hlavně toho, že na nás myslíte. Pečovat denně o postiženého člověka není jednoduché, ale když vidíme, jak nás lidé kolem podporují, hodně nám to pomáhá.

Stav účtu a jak peníze využíváme můžete sledovat na transparentním účtu u RB – nadace Český mozek – 1110035030/5500.

Přejeme všem členům a přátelům Cally hodně zdraví!

Milada Návojevová s dětmi

ZAOSTŘENO ENVIROSKOPEM

Vybrali jsme pro vás ze 400 různých tipů na výlety po Jihočeském kraji, které všechny najdete v databázi Envirooskop na webu www.envirooskop.cz. Jeho zpracovatelem je jihočeská Krajská síť environmentálních center KRASEC.

Zaplavené objekty na Doubravě (lat: 49.2742, lon: 14.3378)

Vycházka podél řeky potěší skoro každého. Když se z ní navíc stane objevné dobrodružství – nemá to chybu.

Právě dobrodružnou výpravu můžete prožít, když se vypravíte do blízkosti Doubravy k osadě Rybárna. Řeka Vltava, kterou výrazně ovlivnila stavba přehradní nádrže Orlík, zde vlivem sucha znovu ožívá a odhaluje poklady minulosti, které byly dosud skryty pod líně plynoucí hladinou. Ve zdejším skalnatém údolí pod přehradou Kořensko začíná vzduť Orlíka, jehož hráz je odtud ještě 60 km vzdálená.

Po řece proplouvaly vory a lodě s nákladem obilí či soli, převážely pocestné do Prahy. Od 18. století tu stával mlýn, kterému se říkalo Nový. Na začátku 20. století ho získali Schwarzenberkové a spustili v něm vodní elektrárnu, která napájela nedaleký protivínský pivovar. Zároveň byl upraven jez a vybudována

62 metrů dlouhá vorová propust, která byla později pověstná mezi vodáky svými divokými peřejemi jako „Novomlýnská retardérka“.

Při výstavbě Orlíka byla elektrárna zbourána, zůstaly její základy, jez i s retardérkou a náhon s kobylami. Při nízké hladině vody vás překvapí nejen zchovalost kamenných staveb, které pod vodou zůstaly téměř bez poškození, ale i dravost vodního proudu, který dnes pro Vltavy není již příliš typický.

Další zajímavosti lze pozorovat při procházce podél břehu, například základy zbořených rybářských domků, zčernalé pařezy pokácených dubů, naplavená dřeva na březích... V nedalekých Pašovicích zase z vody vystoupila zcela zchovalá vojenská pevnůstka - zbytek po vltavské obranné linii. Budete-li takto postupovat dál podél řeky, objevíte ještě mnohá zaniklá stavení či celé osady, zbytky mlýnů, rekreačních objektů a mostů.

Časová náročnost: 1-2 hodiny

Dostupnost: K lokalitě vede mírně svažité nezpevněná cesta. V blízkosti řeky se budete pohybovat po neupraveném terénu,

budte opatrní. Autem či na kole pojedete po silnici z Týna nad Vltavou přes Hosty do obce Doubrava. Přes Hosty vede cyklostezka č. 1137. Do Doubravy zajíždí autobusová linka spojující Týn n. Vltavou a Dražíč.

Odkaz na lokalitu na stránce Enviroskopu najdete zde:

<http://www.enviroskop.cz/?zaplavene-objekty-na-doubrave>

Vybrala pro vás Romana Panská

Enviroskop je podpořen Jihočeským krajem

Calla vás srdečně zve na besedu

Lipno – rekreační areál bez limitů?

s Pavlou Setničkovou

předsedkyní spolku Lipensko pro život

Krajina kolem Lipna se rychle proměňuje k horšímu. Vyrostla tu řada apartmánů, hotelů, přístavišť, sjezdovek a dalších zařízení určených pro rekreaci. Developerské projekty dále pohlcují volnou krajinu. Jak vážná je situace?

Jaký je vliv na přírodu, krajinu a vodu v Lipně?

Co dovolují územní plány a lze je změnit? Co s tím může udělat každý z nás?

V úterý 19. března 2024 od 17:30 hod.

Klub Horká Vana, Česká 222/7, České Budějovice

Více informací:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice

tel.: 384 971 930, calla@calla.cz, <http://www.calla.cz>

a také na <https://www.facebook.com/spolekcalla>

Calla Vás srdečně zve na přírodovědnou vycházku

„Výprava za havrany a historií“

S ornitologem Petrem Veselým (PřF JU)
a historikem Václavem Kabíčkem

Vycházka bude zaměřená především na fenomén budějovických havranů a historii Českých Budějovic. Vycházka s odborným výkladem je vhodná i pro děti a potrvá dvě až tři hodiny.

Trasa bude sjízdná pro dětské kočárky.

Sobota 23. 3. 2024 od 9:00 hod.

Sraz účastníků před Rabenštejnskou věží
(nejbližší zastávka českobudějovické MHD – U Zelené ratolesti)

Tento projekt je spolufinancován Statutárním městem České Budějovice.

České Budějovice, 26. 4. - 29. 4. 2024

V Českých Budějovicích by chtěl žít každý! Pojdme ukázat světu, že máme krásnou, pestrou a rozmanitou přírodu. Zapojit se můžete i Vy! Mezi 26. a 29. dubnem 2024 foťte přírodu ve svém okolí, na zahradě, v parku, na louce nebo v lese na území Českých Budějovic a přilehlých obcí. Svá pozorování nahrávejte do aplikace iNaturalist.

Více informací na <https://cb.citynaturechallenge.cz/>

ČESKÁ SPOLEČNOST ORNITOLOGICKÁ POŘÁDÁ

Jarní brigádu v ptačím parku Zbudovská blata

SOBOTA 9. BŘEZNA 2024

- Uvítáme účast dobrovolníků, kteří mají chuť pomoci ptačímu parku
- Čeká nás odstranění náletů, drobné terénní práce a společný oběd kolem ohně
- Začátek v 9:00 (49.0816778N, 14.3443231E)

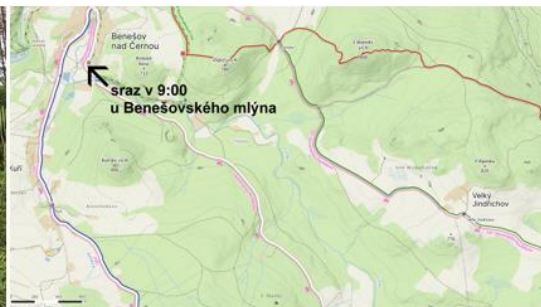
Svou účast prosím hlašte: Kryštof Chmel (chmel@birdlife.cz, 723 757 768)

Exkurze za plavuníkem do Novohradských hor

V sobotu 23. března 2024 srdečně zveme na vycházku do přírody v okolí Benešova nad Černou. Začínáme na parkovišti u Benešovského mlýna v 9:00. Projdeme okruh přes Třebíčko a Velký Jindřichov dlouhý přibližně 10 km. Kromě vzácného plavuníku vás čekají zajímavosti o právě kvetoucích jarních rostlinách, které letošní časně jaro snad už nabídnou v plném květu. Návrat k Benešovskému mlýnu do 16:00.

Průvodce: Mgr. Jana Janáková, botanička AOPK ČR, tel. 734 873 856. Dobrou terénní obuv a svačinu s sebou.

Chcete se o přírodě Novohradska dozvědět víc? Pojdte s námi, vstup volný.

Exkurze se koná za každého počasí. Informace o dalších botanických exkurzích: <http://botanika.prf.jcu.cz> nebo u Milana Štecha, tel. 724 149 053, stech@prf.jcu.cz. Exkurzi pořádá AOPK ČR ve spolupráci s katedrou botaniky PjF JU a s Jihočeskou pobočkou ČBS.

Zpravodaj **Ďáblík** pro své členy a přátele vydává:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 311 381 • **Fax:** 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz • **Internet:** <http://www.calla.cz> • Calla je také na [Facebooku](#)

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Články do dalšího čísla posílejte do 20. 3. 2024 na edvard.sequens@calla.cz.

Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Chcete-li se přihlásit k pravidelnému odběru **Ďáblíka**, pište na romana.panska@calla.cz. Nechcete-li naopak dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás vymažeme z adresáře.

Všechna starší čísla občasníku **Ďáblík** najdete na webových stránkách Cally.

Líbil se Vám Ďáblík? Pomozte nám s jeho šířením!

Pošlete ho svým přátelům s nabídkou na pravidelný odběr do e-mailové schránky.

Můžete nám také přispět na vydávání.

Použijte číslo účtu 3202800544 / 0600 a variabilní symbol: 111.

Děkujeme!